

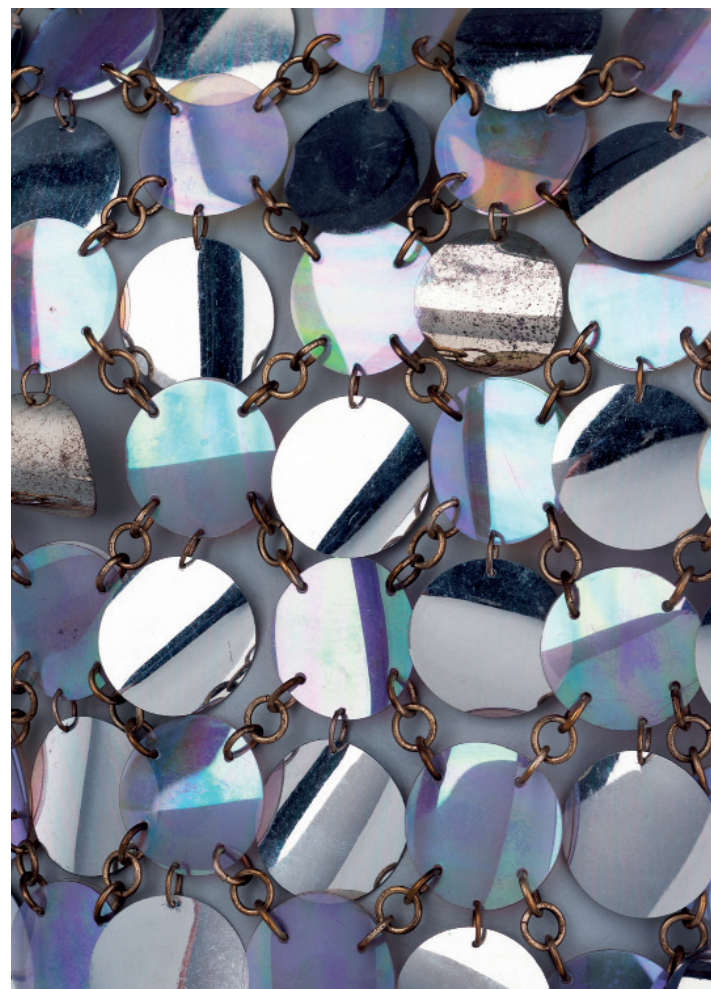
A sodronypáncél ruha

Az 1960-as évek kísérleti futurizmusának radikálisan merész tervezője, Paco Rabanne formatervezői tapasztalatait használta fel 1969-es sodronypáncél ruhájának megalkotása során, melyben tolldíszsel ötvözte a középkori lovagi viseletet. Hátat fordítva a hagyományos szabászati technikáknak és anyagoknak, Rabanne első kollekciójában – 1966-ban dobta piacra, igen provokatív néven: „Hordhatatlan ruhák tizenkét korszerű anyagból” – fémes gyűrűkkel és szegecsekkel illesztette össze az általa használt, merev anyagokat. A kollekció hatására Rabanne a divattörténet újító forradalmárjává vált, mivel műanyagból, alumíniumból és rhodoidból – a cellulóz-acetátok egy fajtájából – készítette a ruháit, és fémvágót, fogót és lángszórót használt varrógép és cérna helyett. Az 1960-as évek modernizmusának egyik előfutáraként, André Courrèges és Pierre Cardin mellett Rabanne munkái is úgy foglalták össze a korszak szellemiségének lényegét, hogy abból a technológia fejlődése mellett az új módszerek tömkelegének megjelenése is egyértelműen kiderült.

Bár a legtöbbször az 1960-as évek jutnak róla eszébe, a sodronypáncél ruha eredete igen régre nyúlik vissza, őse ugyanis a láncvért (*maille*) volt, aminek első megjelenését általában a keltákhoz kötik, később azonban a rómaiak is átvették. Ez a hajlékony, szegecselt gyűrűkből kialakított ruhadarab az egész kora középkorban uralkodó viselet volt, a XIII. század elején pedig újra használni kezdték a hadviselésben bekövetkező változások, például a számszerű bevezetésére reagálva. A hosszú felsőrész Rabanne ruhájában egy páncéling – egy fémes kötött hálóból készült, acélkeménységű, combközépig erős sodronypáncél tunika –, amelyet általában egy fémlemezekkel borított szoknya felett hordtak. A sodronypáncél felül egy háromdimenziós fémlemez összekapcsolásával kialakított, hálós csuklyában vagy főkötőben és nyakvédőben végződött. A modern gyártási technikák segítségével könnyű a sodronypáncélhoz hasonló hatást elérni, az eredeti anyag hátrányai azonban – így a rugalmatlanság és a súly – nem jellemzik a ruhadarabokat.

2011-ben Manish Arora vette át a Rabanne céget, és megkísérelte újjáteremteni az 1966-od rhodoid ruhák egy kortárs verzióját, melyet digitális testelemzéssel hozott létre, hogy az alakhoz való tökéletes illeszkedést biztosítani tudja. Így az összhatás inkább a hullóbőrre, mint páncélra hasonlított, és az ezüstre festett pítombőr egyik kis kockája sem volt pontosan ugyanakkora, mint a másik. A divatház örökségéhez ragaszkodva, Lydia Maurer a Paco Rabannenál történő bemutatkozásakor egy finomabb, könnyebb textilhálót vezetett be, ami a szövetet fémmel kombinálta a 2013-as tavaszi/nyári kollekcióban.

JOBBRA ÉS JOBBRA FENT: Az 1967-es „Testékszer” elnevezésű kollekciójában a spanyol származású Francisco „Paco” Rabaneda Cuervo (1934–) ékszertervező múltját felhasználva egy futurisztikus, mellény formájú, fényvisszaverő hatású miniruhát tervezett több színben játszó rhodoid lemezekből, amiket fémgyűrűkkel illesztett össze.

Paco Rabanne 1967-es ruhájának megalkotása során az ipari hatású testpáncélt kombinálta az úrkorszak divatjával, valamint az 1960-as évek ruháinak jellegzetes hosszával és sziluettjével. Rabanne ezt a stílust követte Roger Vadim 1968-as, Jane Fonda főszereplésével készült *Barbarella* című filmjéhez készített jelmezeiben is.

FENT: A lovas művész, Albrecht Adam (1786–1862) által 1850-ben festett portrén a híres bajor szépség, Caroline von Waldbott-Bassenheim a férfi vadászruha női másolatát viseli; egy testhezálló felsőrészt gallérral, fehér mellrészrel és cilinderrel.

A lovaglórúha

A lovas viselet által ihletett ruhadaraboknak univerzális vonzerejük van. A hibátlan szabásvonalaknak és a szövetek kultúrájának, valamint a lovas eszközöknek – finoman csiszolt bőr, szíjak, hevederek, övek és csatok – figyelemfelkeltő ereje vitathatatlan. A nők számára először a XVII. századi Franciaországban gyártottak lovaglórúhát *devantière* néven – ez egy hátul több részre osztott szoknya volt, amely lehetővé tette, hogy a nők szétvetett lábakkal üljenek fel a lóra – de a XVIII. század elején már a női nyereghez is terveztek viseleteket, mert illetlennek ítélték, ha a nők férfi módra ülnek fel a lóra. Ezeket az öltözékeket a XVII. és XVIII. századtól kezdve egészen a XIX. századig meglehetősen férfias stílusban alakították ki.

A régens divat időszakában a lovaglórúha egy kabátból, az ún. *redingote*-ből állt, amelyet a huszár vagy más katonai egyenruhák zsinórozásával, vállapjaival, sujtásaival díszítettek. A XVIII. század közepétől az angol vidéki úriember vadászöltönye lett az inspiráció fő forrása, így a ruhák sokkal egyszerűbbek és funkcionálisabbak lettek. A szoknya uszályban végződött, hogy a nők nyeregbe ülésekor elfedje a lábat, és 1850-től kezdve egészen a XX. század elejéig a bal oldalon lógott le a sarkantyúig. A jobb oldalon a szoknya sokkal hosszabb volt, és amikor a lovas leszállt, a ruha hosszának kiegyenlítése miatt a szoknyát fel kellett gombolni az övonalhoz. A ruha belsejében általában egy zsinórból készült hurok volt, abba akasztották járás közben a hosszú uszályt.

A XX. század elején társadalmilag elfogadottá vált, hogy a nők hátul kettéosztott szoknyában, férfimódon, terpeszülésben lovagoljanak, végül pedig térdnadrágot húztak, és már egyáltalán nem viseltek lovaglórúhát. Ettől függetlenül a szigorúan szabott, fűzős felsőrész és a méretes szoknya gyakran szerepelt a kortárs tervezők munkái között, így a Diornak dolgozó John Gallionál is. A francia Hermès luxusdivatház pedig már 1929-es couture kollekciójában is utalt lovászati gyökereire (Thierry Hermès Párizsban először egy lóhevedereket készítő műhelyt nyitott lovas kocsik és fogatok számára). A téma 2008-ban, Jean Paul Gaultier kreatív igazgatóvá történő kinevezésével ismét előkerült. Regnálása alatt a tervező a Hermès által képviselt szakértelmet és a bőr aprólékos kidolgozásának kézműves hagyományait ötvözte a ház lovas örökségével, és saját megkötözöttség iránti fétisével, amire nyíltan utaltak a különböző testevederek, jodhpur nadrágok, az ostor és a derékszorító.

JOBBRA: Jean Paul Gaultier a Hermès cég örökségének nyomdokaiban járva a nyeregkészítéskor használt fűzési technikák egységét alkalmazta – a folyamat során két tüvel dolgozzák össze ellentétes irányból a nyújtható, viaszos szálakat – a 2010–11-es őszi/téli fekete bőr lovaglórúha kollekciójában.

